

אקלים חינוכי מיטבי

בזמן קורונה

החבורת הוכנה על ידי מחלקת אורטוב

כתיבה – אפרת בועז

תוכן עניינים

4	לפני שנתחיל
5	חלק 1: סטנדרטים ליצירה, ניהול ובקרה של תרבות ואקלים בית-ספרי
8	חלק 2: מייצרים קהילה ברמה המערכתית
10	חלק 3: עבודה עם צוותי הניהול ועם חדר המורים
12	חלק 4: "להתקרב, להקשיב, להעצים" - לקט פעולות ליצירת תחושת קרבה ושייכות לבית הספר, גם מרחוק
13	פעילויות היכרות, קרבה וגיבוש
15	מעגלי תמיכה
16	בניית תקנון כיתתי להתנהגות בשגרה החדשה
18	פעולות פסיכו-פדגוגיות
19	מעורבות ומנהיגות תלמידים
21	הוקרה והערכה
22	משוב
23	מעורבות של מורים מקצועיים
24	צוותי אקלים
25	"משהו קצת אחר ..."

לפני שנתחיל...

צוותי חינוך יקרים

משבר הקורונה הציב בפנינו אתגרים בלתי צפויים ומורכבים במיוחד. מסורות ותרבויות פנים ארגוניות ארוכות שנים, שאפיינו את בתי הספר, שונו וחלקן אף נעלמו. על צוותי החינוך מוטל לייצר מענים חדשים, לעיתים יש מאין. יחד עם זאת ברור כי תחומי האקלים המיטבי: המוגנות, הדיאלוג הבין אישי, ותחושת השייכות והמעורבות של המורים והתלמידים – יהיו רלוונטיים מאי פעם, וידרשו את מירב תשומת הלב וההתאמות לתנאים החדשים- כדי לטפחם ולשמרם.

החוברת שלפניכם, נועדה להציע מגוון של הצעות ורעיונות, שיסייעו לכם בדרכים פשוטות ככל הניתן לקדם את תהליכי האקלים המיטבי: לשמור על יחסי השייכות של המורים והתלמידים לביה"ס ולצמצם תופעות של ניכור ואלימות.

החוברת מהווה מיקוד והתאמה של החוברות המפורטות בנושא האקלים החינוכי, שהוכנו עבור בתי הספר של רשת אורט במהלך חמש השנים האחרונות (את הקישור לחוברת המורחבת תוכלו למצוא [כאן](#)).

בנוסף, תוכניות אורטוב, הותאמו להפעלה במודל מקוון, וייתן בהן דגש ליצירת מעורבות, שייכות ואחריות של התלמידים.

צוות אורטוב עומד לרשותכם וישמח לסייע בקידום תהליכים בחדר המורים, קבוצות מנהיגות ובחיבורים לקהילה.

חלק 1: סטנדרטים ליצירה, ניהול ובקרה של תרבות ואקלים בית-ספרי¹

האקלים במוסד החינוכי הוא גורם מרכזי המשפיע על יצירת סביבה בטוחה, על תחושת השייכות ועל הערכים החברתיים שנמסרים לתלמיד. אקלים מיטבי מצמצם אלימות, מונע פגיעה באחר ומצמצם התנהגויות סיכון. כדי לקדם אקלים חינוכי מיטבי יש ליישם תכנית מערכתית עקבית וארוכת טווח, המתייחסת בזמנית לבניית אקלים בטוח שמקדם רווחה נפשית, ואורח חיים המקדם שייכות, מעורבות ואחריות, שבה מטופלות בעקביות וביעילות התנהגויות אלימות והתנהגויות סיכון ברמה מערכתית וברמה פרטנית בו-זמנית.

מסמך הסטנדרטים שנוצר ועובד על-ידי צוות של שפ"י, הוא חלק ממהלך שהנהיג משרד החינוך, ובסופו כינונו של **חוזר מנכ"ל² המושתת על הסטנדרטים המופיעים במסמך זה**. לאור המצב החדש אותו אנו חווים ואיתו אנו מתמודדים, שפ"י ערכו התאמות של המסמך לתקופתנו, תוך התייחסות לאתגרים האקלימיים, החברתיים, הרגשיים והפדגוגיים. המסמך מתייחס **לסטנדרטים לאקלים מיטבי בלמידה מקוונת ובחזרה מדורגת לשגרה**.

- יצירת כללים סדורים ללמידה מקוונת ולהתנהלות ברשת לשם שמירה על מוגנות, בטחון וכבוד.
- מיפוי שבועי של כל באי בית הספר ומתן מענה בהתאם.
- יצירת קשר עם תלמידים וצוות שאינם נוכחים.
- יצירת מרחב מוגן המאפשר פניה לעזרה עבור התלמידים, הצוות וההורים.
- בניית מנגנון של שומרי סף בקרב צוות המורים והתלמידים.
- היוועצות במצבים של אלימות ופגיעה.

- אקלים צוותי - רשת תמיכה אישית ובינאישית.
- קיום שיחות אישיות בין באי הארגון, כגון: מנהל-צוות, צוות חינוכי-תלמידים, צוות חינוכי-הורים וכו'.
- עידוד לתקשורת בין התלמידים על ידי מתן מטלות לימודיות וחברתיות משותפות.
- חונכות של תלמידים על ידי אנשי צוות בהתאם למיפוי.
- קיום פעילויות שמקנות תחושת שייכות ומעורבות חברתית, לדוגמא: טקסים, פעולות של תרומה לקהילה.
- קיום למידה סינכרונית בקבוצות קטנות.

¹ שדמי, ח. (2009). *סטנדרטים ליצירה, לניהול ולבקרה של תרבות ואקלים בית-ספרי*. ירושלים: משרד החינוך, השירות הפסיכולוגי ייעוצי.

² חוזר המנהלת הכללית- הוראות קבע: *אקלים חינוכי מיטבי והתמודדות מוסדות חינוך עם אירועי אלימות וסיכון*, עה/8(ב), ניסן התשע"ה-אפריל 2015.

סטנדרט 3: למידה רגשית
ולמידה חברתית - כישורי חיים
וחינוך חברתי - הצוות החינוכי
 מקפיד על שילוב הלמידה
 הרגשית והחברתית כחלק בלתי
 נפרד ממערכת הלמידה.

- שילוב שיעורי כישורי חיים במערכת הבית ספרית באמצעות שיעורים מקוונים ושיעורים מ"שולחנה של היועצת".
- נוהל פתיחה וסגירה של יום הכולל שיח רגשי, סבב מה נשמע וכו'.
- שילוב פעילויות המעודדות קשר חברתי במהלך שיעורי הלמידה.
- שיח רגשי בקבוצות קטנות לתלמידים ולמורים.

סטנדרט 4: אקלים לימודי -
 בית-הספר מקפיד על סביבת
 למידה המקדמת את התלמיד
 ללמוד ולקדם את הישגיו
 באמצעות אבני
 הפסיכופדגוגיה.

- תכנון סדר יום הלמידה בשילוב מערכת השידורים הלאומית.
- הגדרת כללי התנהגות במרחב הלימודי ואכיפתם.
- עידוד התנהגויות חיוביות של התלמידים, כגון: מתן משובים חיוביים, שיתוף הורים וכו'.
- עידוד לנוכחות והגשת מטלות.
- מתן מטלות מדורגות ומותאמות אישית לתלמידים.
- עידוד מעורבות תלמידים על ידי מתן תפקידים בשיעור.

סטנדרט 5: מתן מענה
דיפרנציאלי בבית-הספר
לתלמידים עם צרכים ייחודיים
 - בית-הספר מספק מענים
 מובחנים לצרכים הייחודיים של
 כלל התלמידים והצוות
 בתחומים שונים.

- למידה מותאמת אישית לכל תלמיד.
- שילוב שיעורים פרטניים ותגבורים.
- מיפוי והיערכות מותאמת במתן מענים לפי צרכים לתלמידים ולצוות החינוכי.
- קשר וליווי תלמידים עם קשיים התנהגותיים, קשיים חברתיים ובעלי צרכים ייחודיים ומתן הכוונה להוריהם.

- קיום אסיפות הוריות כיתתיות.
- שיחות אישיות עם הורי התלמיד.
- פגישות סינכרוניות - הנהלה וצוות עם הנהגת הורים.
- שאלוני סקר להתאמת מענים לצרכים בתחומים שונים.
- איתור ומתן מענה להורים ולמשפחות שמתמודדות עם מצבי סיכון ומצוקה בהתאם למיפוי בית ספרי תוך תיאום עם גורמי רווחה וגורמים בקהילה.

חלק 2: מייצרים קהילה ברמה המערכתית

איך שומרים על תחושת "הביחד" גם כשאנחנו לבד, או לפחות לא נמצאים כולם באותו הזמן באותו המקום. אחד האתגרים הגדולים העומדים בפנינו כעת הוא שמירה על באי בית הספר קרובים ונגישים, ויצירת תחושה של קהילה, שכוללת מאפיינים של קרבה, אכפתיות, הדדיות ושותפות גורל. ברמה המערכתית, ניתן לקבוע מספר עקרונות שיעזרו לנו לעשות זאת:

- 1. להמשיך להיפגש -** לא לוותר על מפגשים פנים אל פנים, אחד על אחד, בקבוצות קטנות או בפלטפורמות דיגיטליות ולייצר שיח אישי. בכל תכנית, שאנו בונים, מומלץ להשאיר מקום למפגש עם התלמידים, עם הצוות, עם ההורים ולאפשר קיומו של שיח. ישנה חשיבות מאוד גדולה בלראות את האנשים ולגרום להם להרגיש שרואים אותם.
- 2. לרתום לעשייה ולשותפות -** גרמו לאנשים להרגיש חיוניים - תנו להם לסייע לקולגות, להיות חלק מצוותי חשיבה ופיתוח, למשב רעיונות של אחרים. כדאי להרחיב את היריעה של השותפות עם באי בית הספר, ולהכניס יותר מקומות למעורבות, מהדברים הקטנים ביותר ועד הדברים הגדולים. אנשים אשר מרגישים שבאפשרותם להשפיע, מרגישים גם תחושה גדולה יותר של קרבה ושייכות למקום בו הם פועלים.
- 3. לחזור לתקשורת של פעם -** צרו אינטראקציות באמצעות כלים טכנולוגיים חדשניים, אבל גם באמצעים שהוכיחו את עצמם בעבר: עיתונים קהילתיים של בית הספר (בו הכתבים הם הצוות, התלמידים או ההורים), ביקורי בית אינטימיים (בהתאם להנחיות), שיחות טלפוניות יזומות על ידי חברי הצוות לחברי צוות אחרים ושיחות טלפוניות יזומות של תלמידים לחבריהם לכיתה וכו'.
- 4. לעודד יוזמות קהילתיות -** אפשרו לבאי בית הספר (צוות, תלמידים והורים) להציע בעצמם דרכים מגוונות להתמודדות עם המצב, השקיעו בכך משאבים (אם צריך ואפשר), זמן ובעיקר תשומת לב. תנו להם לדעת, שיש מקום לרעיונות שלהם ולפתרונות שהם מציעים. ניתן להכריז על "קול קורא" להתמודדות עם אתגר מסוים ולקבל עלינו את אחד הפתרונות שעלו מן השטח. ניתן לאפשר למחנכים להביא סוגיה מסוימת בפני הכיתות ולבקש מהתלמידים לחשוב על דרכים להתמודדות ועוד.
- 5. לשמור על מסורות ולהמציא חדשות -** תנו מקום וכבוד לשגרות, שחזרות על עצמן ושהתלמידים והצוות מחכים להן. אלו יכולים להיות דברים קטנים, כמו שגרות של בוקר טוב או פרידה אחרת בסיום יום, ואלו יכולות להיות מחוות גדולות ומשמעותיות יותר, כמו טקסים או אירועים משמעותיים בחיי בית הספר. לצד זאת, אל תפחדו לשאול "למה" בנוגע לכל מסורת או אירוע, שאתם מקיימים - בדקו שאכן יש בו צורך גם בעת הזו, ואם לא - ניתן להחליפו במסורת או בשגרת חיים בית ספרית חדשה.
- 6. להיות כל הזמן עם האצבע על הדופק -** אל תחששו לעצור אחת לכמה זמן ולשאול את הצוות ואת התלמידים לצרכים שלהם - כקבוצה/ קהילה, וגם כפרטים. התייחסו למה שעולה מהשטח בכובד ראש ונסו לתת את המענים והיחס לצרכים הללו. קיימו קבוצות מיקוד, ערכו סקרים, בררו את עמדות באי בית הספר בכל דרך שמתאפשרת לכם. זכרו שהמצב הזה הוא חדש לכולנו, ואנחנו לומדים אותו תוך כדי תנועה, אז אל תחששו גם אתם להיות בתנועה מתמדת.

חלק 3: עבודה עם צוותי הניהול ועם חדר המורים

צוות הניהול של בית הספר

בתחילת העבודה ולכל אורכה, חשוב לגייס את צוות הניהול של בית הספר להובלת הצוות ולמתן מענים, כל אחד בתפקידו, אבל גם כצוות, אשר מוביל ומנהיג את חדר המורים ואת בית הספר כולו.

חשוב להקפיד על שגרות המפגשים של צוות הניהול, שממשיך ונפגש אחת לשבוע ועוסק באתגרים שעולים בשגרת ניהול בית הספר ונותן להם מענים. ניתן להחליט כי בפגישות אלו, אנו ממקדים בכל פעם את נושא המפגש לתחום אחר בבית הספר, וכל צוות הניהול מתגייס לעסוק בנושא זה, בהקשר לתקופה ולאתגרים שהיא מציבה בפנינו בכל אחד מן התחומים (לדוגמא: שבוע אחד העיסוק המרכזי הוא פדגוגיה, בשבוע שלאחר מכן, יעסוק הצוות בחינוך החברתי וכן הלאה). במקביל, חשוב להמשיך ולהיפגש עם בעלי התפקידים ברמה השבועית אחד על אחד - מנהל/ת בית הספר ואיש צוות הניהול, על מנת לחלוש על כלל הנושאים והתחומים שיש לטפל בהם ברמה המערכתית.

חדר המורים/ות

חדר המורים/ות של בית הספר הוא לב ליבה של העשייה החינוכית והבסיס החשוב ביותר, שיש לטפח ולהשקיע בו בכל בית הספר. חדר מורים מגויס, יצירתי, מכון מטרה יכול להפוך את התקופה הזאת למדהימה עבור התלמידים, לעומת חדר מורים, שאינו מבין את גודל השעה ואת המשימות המונחות על כתפיו, שיכול להשאיר את בית הספר במקומות שאינם מיטביים. לכן, חשוב להשקיע בצוות בית הספר - גם ברמה המקצועית, ברמת ההוראה, וסיוע ביצירת שיעורים ובלמידה פרטנית איכותיים, ולא פחות חשוב מזה, להשקיע בצוות בית הספר - ברמה האישית, הפרטית, ברמת האנשים המרכיבים אותו.

על מנת לעשות כן, מומלץ לקיים את השגרות הבאות בבית הספר:

1. **שיחות אישיות קבועות עם צוות המורים** - מורי בית הספר זקוקים לתחושה כי רואים אותם, גם אם פיזית לא כולם נמצאים כל הזמן בבית הספר. לכן, חשוב להקפיד ולקיים שיחות אישיות, שבדקות לשלומם - גם שלומם המקצועי וגם שלומם האישי. לטובת השיחות הללו, ניתן לגייס את חברי ההנהלה, וכך נוודא שאנו מצליחים לשוחח עם כולם בטווחי זמן קצרים יחסית.
2. **שיחות קבוצתיות/ מענים רגשיים חברתיים** - חשוב לקיים מפגשים פנים אל פנים/ מקוונים שכל מטרתם היא אורור רגשות ובדיקת שלומם (שוב, הן המקצועי והן האישי) של חדר המורים. את המפגשים הללו ניתן לקבוע במועדים ידועים מראש על חשבון שעות מליאות המורים. כמו כן, ניתן לייצר מפגשי רשות, שיעסקו בנושאים רגשיים שונים, אליהם יוכלו חברי הצוות לבחור אם להתחבר או לא. אפשרות נוספת היא חלוקת הצוות לתתי צוותים, שאינם צוותים מקצועיים או צוותי חינוך, שמטרתם היא תמיכה הדדית ושיח רגשי. המפגשים הללו ינוהלו על ידי גורמי טיפול שונים (כמו יועצת בית הספר או פסיכולוגית בית הספר) ובכל פעם ישימו על המוקד נושא אחר או סוגיה רגשית אחרת איתה המורים מתמודדים. כך, המורים ירגישו כי הם מקבלים מענים לאתגרים ולקשיים שונים, וכן שהם יכולים לבחור את המקומות בהם הם היו רוצים להיתמך, לשתף ולהביא את עצמם לידי ביטוי.
3. **מנגנונים לשמירה על הפרט** - כמו התלמידים, גם המורים צריכים להיראות כפרטים, שיש לדאוג להם ולרווחתם בתקופה זו. חשוב לייצר מנגנונים בבית הספר, ולמנות לכך חברי צוות ובעלי תפקידים שונים.

במסגרת כך, עלינו לעקוב אחר מורים הנכנסים לבידוד, ולברר עימם את הצרכים שלהם בתקופה הזו (גם בהקשר ההוראה והפדגוגיה, אבל גם בהקשרים האישיים-רגשיים), מורים המצויים במצבי סיכון ואינם יכולים להגיע לבית הספר וכן הלאה. מומלץ כי המגננים הללו יהיו סדורים וקבועים מראש, ובכך יערכו לא רק את חברי ההנהלה, אלא גם את חברי הצוות האחרים, במטרה להגביר ולהעמיק את רמת הערבות ההדדית שבין חברי הצוות, וכך לייצר תחושת שייכות.

4. **אמנת מורים** - חשוב להבין כי החוזים הבלתי פורמאליים, המתקיימים באופן שגרתי בחדר המורים אינם מתקיימים יותר באופן בו כולנו מכירים אותם. ההבנה כי המציאות משנה כמעט לחלוטין את מחויבות המורים, את מידת ואופי הנגישות שלהם, את דרישות התפקיד, חייבת להיות ברורה כעת לכולם. לכן, אחת הפעולות המומלצות לחדרי המורים היא לקיים מפגשים בנושא "אמנת מורים" - שתגדיר מחדש את הציפיות מהצוות החינוכי: מורים, רכי מקצוע, רכזי שכבה ובעלי תפקידים נוספים. חשוב כי חדר המורים יבין ויגדיר יחד, מה הן דרישות התפקיד של המורה בשנת הלימודים הזאת: ברמה הפדגוגית, ברמת ניהול הכיתה, ברמת שמירת קשר עם התלמידים, דאגה לתלמידים בסיכון, שמירה על כללי התנהגות ומשמעת, ואפילו ברמת האחריות והדאגה לקולגות ולחברי צוות אחרים. אמנה שכזו יכולה למנוע ויכוחים ואי הסכמות רבות בהמשך הדרך, וגם לסייע למורים להבין טוב יותר את הציפיות מהם, ולאפשר להם להשמיע את הציפיות שלהם מבית הספר ומצוות הניהול.

5. **שמירה על שגרות עבודה ופעולה של הצוותים** - בבניית מערכות השעות, הקפידו לשמר את שעות הצוות (הן צוותי החינוך והן הצוותים המקצועיים), שמטרתן לתת מענים למורים ולמורות בהקשרים המקצועיים שלהם, אך לא רק. הנחו את רכזי המקצועות ואת רכזי השכבות לנהל נכון את זמן המפגשים, כך ש המורים יוכלו לקבל זמן לדבר על התחושות שלהם ועל ההתמודדות שלהם עם השגרה החדשה, אבל גם לקבל מענים מקצועיים לצרכים העולים מהשטח. ניהול נכון של הזמן הזה, יכול להפוך את משבצת הזמן הזו ביומם של המורים למשמעותית מאוד עבורם. בתכנון זמן הצוות יש לשאול- אילו תכנים נכנסים לתוכו ואילו תכנים, שאולי היינו עוסקים בהם בעבר, כעת אין להם מקום (למשל, הודעות יכולות להימסר בצורה כתובה במייל או בווטסאפ, אבל סבב של אתגר מרכזי איתו התמודדתי השבוע, הוא דבר שיכול להיות חשוב ומשמעותי למורים המגיעים לפגישה).

6. **העשרה** - על מנת להצמיח את המורים גם ברמה המקצועית, חשוב להמשיך ולתת לצוות ידע, מידע, כלים ורעיונות שיעזרו להם במצב החדש אותו אנו חווים. אסור לנו לצאת מנקודת הנחה שכל צוות המורים יצירתי מספיק או בעל מוטיבציה גבוהה מספיק, על מנת "להמציא את הגלגל" מחדש עבור כל כיתה או מקצוע. חשוב לייצר שגרות ומסגרות למידה, אלו יכולות להיות מסגרות של למידת עמיתים (בהן חברי הצוות מביאים מהניסיון האישי שלהם, או מדברים שהם עושים בכיתות ועובדים להם מצוין). אלו יכולות להיות מסגרות של למידה מגורמי מקצוע שונים (מומחים בתחומים השונים איתם אנו מתמודדים כעת) ואלו יכולות להיות מסגרות של למידה עצמאית (קריאת מאמר, כתבה או חוברת, ואחר כך מענה על שאלה או מחשבה ויישום הרעיונות בכיתות שלהם, על סמך הידע אליו נחשפו). בנוסף לכל אלו, זכרו שגם אנחנו באורטוב יכולים לסייע בכך.

7. **קבוצות מיקוד** - פעולה המכנסת אנשים לטובת דיון קבוצתי בנושא נבחר. קבוצות מיקוד הן כלי יעיל מאוד (ובתקופה זו במיוחד) בשיח הבית-ספרי, שכן הן מאפשרות התייחסות לנושאים מסוימים, על-ידי מגוון אנשים, בזמן קצר יחסית. קבוצות מיקוד הן כלי שחשוב להכניס לתרבות הבית-ספרית, ולוודא כי הוא מתקיים על-ידי בעלי תפקידים שונים. בתקופה הזאת, כשאנחנו פחות מסוגלים לשמוע את החוויות של המורים בחדר המורים ובשיחות המסדרון - קבוצות מיקוד יכולות להיות מאוד יעילות ואפקטיביות.

זמנו מספר מורים לשיחה מקוונת אודות נושא/ים המעסיקים אתכם ברמה הניהולית והייתם רוצים לדעת כיצד הם חווים אותם. רכזו מספר שאלות או מספר היגדים בנושא, אליהם ניתן להתייחס ולמדו אודות בית הספר שלכם סביב הנושא המדובר. לאחר מכן, חשוב לקחת את הדברים שנאמרו ולבחון כיצד ניתן לתת מענים, שיהיו נכונים להתמודדות עם התכנים שעלו.

8. **שינוי דרכי ההוראה** - אחת המחשבות שצריכה להוביל אותנו כעת בקביעת ותכנון ההוראה לשנת הלימודים הזו, היא העובדה שמשימת ההוראה ה"אחרת" חדשה עבור כל אחד ואחת מן המורים, וכי כל אחד יחווה אותה אחרת וידע להתמודד איתה בצורה שונה. לכן, חשוב לשמור על גמישות מחשבתית ולנסות ולחשוב על דרכי הוראה יצירתיות, שיסייעו למורים במטרות ההוראה שלהם, לדוגמא: ניתן לעשות מאמץ, ברמת המערכת, לאפשר לשני מורים ללמד יחד (כך שמורים יסייעו לחבריהם בזמן שיעור בפלטפורמה הדיגיטלית).

9. **שמירה על הכללים** - מאחר ותקופה זו הכילה על כולנו אוסף חדש של חוקים וכללים, עלינו לתת לכך מענה וביטוי גם בשגרות של בית הספר. בשגרות הללו חשוב לערב את המורים ולתת גם להם מקום להיות בשליטה על מניעת הידבקויות. שגרות של שמירה על הכללים והנהלים יכולות להיות: הגברת התורנות בהפסקות במטרה לאכוף חבישת מסכות או עמידה בשער בית הספר (בימי הלמידה בבית הספר) לאסוף את הצהרות הבריאות (ועל הדרך, לשאול את התלמידים איך הם מרגישים) וכן הלאה.

10. **הוקרה והערכה** - חשוב לתת מקום להערכה והוקרה לצוות המורים על ההתגייסות, על הנכונות לבצע שינוי ועל היכולת להתמודד עם אתגרי התקופה. זמנו שגרות, שיכולות להעביר את המסרים הללו ולתת למורים את התחושה, שהעשייה שלהם אינה מובנית מאליה, לדוגמא: התייחסו במליאות המורים למורים, שעשו דברים יוצאים מגדר הרגיל במסגרת הלמידה המקוונת, שלחו מייילים/ הודעות ווטסאפ בתפוצת חדר המורים ובו החמיאו למורה כזה או אחר על עשייתו, כתבו מכתבי הערכה והכניסו אותם לתיקים האישיים של המורים, או אפילו עשו שימוש במרחב הפיזי (קירות, לוח מחיק) של חדר המורים כדי לציין מורים ומורות ראויים להערכה והוקרה.

חלק 4: "להתקרב, להקשיב, להעצים" - לקט פעולות ליצירת תחושת קרבה ושייכות לבית הספר, גם מרחוק.

התקופה הקרובה תהיה מאופיינת באי ודאות רב - גם עבורנו, הצוות, וגם עבור התלמידים וההורים, עימם אנו נמצאים באינטראקציה. חוסר הודאות, לצד הדרישות החדשות של המערכת, יביאו אותנו, אנשי החינוך להיות יצירתיים יותר, זמינים יותר, ולהפוך את האתגרים הללו לחדשנות בלמידה, בהוראה, וגם בקשרים עם שאר באי בית הספר. על מנת לסייע בכך, תוכלו למצוא בחלק זה, מחשבות ורעיונות ליצירה של תחושת שייכות וקרבה, שתוכלו להפעיל בכיתות החינוך שלכם, הכיתות המקצועיות, ואפילו בחדר המורים.

בניית תקנון כיתתי להתנהלות בשגרה החדשה	מעגלי תמיכה	פעילויות היכרות, קרבה וגיבוש 1. שיחות אישיות 2. שיעורי חינוך 3. ביסוס מסורות כיתתיות
הוקרה והערכה	מעורבות ומנהיגות תלמידים	פעולות פסיכו- פדגוגיות
צוותי אקלים	מעורבות של מורים מקצועיים	משוב

פעילויות היכרות, קרבה וגיבוש

העובדה שהלמידה בשנת הלימודים לא תתקיים במתכונת אליה אנחנו מורגלים, מזמנת לנו אתגר חדש והוא יצירת היכרות וקרבה, גם כאשר אנחנו פיזית לא נמצאים באותו המרחב. האתגר כמובן גדול יותר, כאשר מדובר בתלמידים, כיתות ושכבות שנכנסים בפעם הראשונה אל בית הספר שלנו (כיתות ז', ט' או י'). על כן, חשוב לייצר מנגנונים ופלטפורמות, שמטרתן היכרות וגיבוש:

1. **שיחות אישיות** – לפני תחילת השנה או בשבוע/יים הראשונים חשוב לזמן כל תלמיד ותלמידה לשיחה אישית עם מחנכת הכיתה. השיחה יכולה להתנהל בפלטפורמה דיגיטלית, במידה ולא מתאפשר להגיע לבית הספר, אך עדיף כמובן שהיא תתקיים באופן בלתי אמצעי, פנים אל פנים (במידת האפשר). השיחה צריכה להיות מזמינה ונעימה, כזו שמאפשרת לתלמידים להביע את עצמם, בדגש על האופן בו הם חווים בעצמם את תחילת השנה הזו, את הכניסה למערכת הבית ספרית החדשה להם וכל חשש או מחשבה שעולים בהם, נוכח המצב (או ללא קשר אליו).

נקודות שחשוב להתייחס אליהן בשיחות האישיות:

- היכרות אישית עם התלמיד, מקום מגוריו, משפחתו, מאפייניו, חוזקותיו ותחביביו.
- חוויות מהחופשה.
- חששות ומחשבות לקראת שנת הלימודים.
- בקשות מיוחדות שהיה/הייתה רוצה להשמיע בפני מחנך/ת הכיתה.

2. **שיעורי חינוך** – בתחילת השנה, נקדיש את הזמן המשותף עם התלמידים, במסגרת שיעורי חינוך להיכרות עימם ולגיבוש המסגרת הכיתתית.

הצעות לפעילויות בלמידה מרחוק:

הרוח נושבת לכיוון....

פעילות המבוססת על המשחק הוותיק והמוכר, רק כשכעת, במקום לקום מהכיסאות, אנו מבקשים מהתלמידים לכבות את המצלמות עם תחילת המשחק. המורה אומר/ת היגדים שונים ומי שמסכים/ה עם ההיגד - מדליק/ה את המצלמה. דוגמאות להיגדים אפשריים: (1) במהלך החופש הגדול, ביליתי זמן רב בבית (2) אני מעדיף/ה את הלמידה מרחוק על הלמידה מקרוב (3) אני שמח/ה שחזרנו לשגרה של למידה (4) בחופש האחרון ביליתי יותר מאשר בכל חופש אחר שהיה לי לאורך השנים (5) יש הרבה דברים שמדאיגים אותי בקשר לשנת הלימודים שנפתחת עכשיו. כמובן שחשוב להתאים את ההיגדים למאפייני הכיתה, גיל התלמידים ואופי הלמידה. לאחר שמספר תלמידים בכל סיבוב מדליקים את המצלמה, ניתן לשאול אותם שאלות ספציפיות על ההיגד או לבקש שיסבירו מדוע בחרו להדליק את המצלמה. לאחר השית, מכבים שוב מצלמות ומכריזים על ההיגד הבא.

משאל עם

מבקשים מהתלמידים להגיע לשיעור עם דפים חלקים, ושואלים שאלות עליהם, על תחביביהם ועל עיסוקיהם בשעות הפנאי. לאחר כל שאלה, התלמידים צריכים להשיב עליה בכתיבת התשובה על גבי הדף, וכשנותנים את האות, כולם צריכים להציג את התשובה למצלמה. ניתן לאסוף את התשובות או לבדוק את שכיחותה של תשובה מסוימת או שניתן להחליט כי נותנים את רשות הדיבור למי שתשובתו/ה הכי מיוחדת או מסקרנת.

מדבקות

מייצרים באמצעות אפליקציית מדבקות (וירטואליות) מספר מדבקות לווטסאפ שמתאימות לכיתה, ושולחים אותן בקבוצה הכיתתית (לטובת זה, ניתן להיעזר מראש גם בתלמידים). המדבקות יכולות להכיל ציורים ומשפטים כמו: כיף לראות אותך, חשבתי עלייך השבוע, רציתי לשאול אותך משהו וכו'... נותנים זמן בתחילת השיעור לתלמידים לשלוח לחבריהם לכיתה מדבקות ולאחר מכן אוספים תחושות ורגשות שעלו (ממי שרוצה כמובן). לחילופין, ניתן להקרין על הלוח הכיתתי את רשימת השמות של הכיתה, ולבקש מכל אחד לשלוח מדבקה לתלמיד שממוקם מתחתיו ברשימה (הצעה זו טובה לכיתות בהן אנו חוששים כי יהיו תלמידים שלא יקבלו מסרים מתלמידים אחרים.

3. **ביסוס מסורות כיתתיות** - הרבה מן הדברים שאנחנו והתלמידים מורגלים אליהם, לא יוכלו להתקיים במסגרת הלמידה מרחוק. לכן, מומלץ להתחיל את השנה עם מחשבה על מסורות כיתתיות חדשות ונחמדות שניתן לקיים במתכונת הנוכחית של הלמידה (אלו יכולות להיות מסורות קבועות לפתיחת או סגירת שיעור בפלטפורמה הדיגיטלית ואלו יכולות להיות מסורות שמתייחסות לימי ההגעה לבית הספר). מסורות כיתתיות יכולות להגביר את תחושת השייכות לכיתה ולתת מענה לתחושת ה"ביחד" שיכולה להיות מאוד חסרה לנו מאוד כעת.

הצעות למסורות/ פעילויות שבשגרת הלמידה:

משימות לפתיחת השיעור

מכינים מצגת ובה בכל שקופית ישנה משימה לפתיחת השיעור (משהו קצר, קליל וכיפי), וכל אחת מהמשימות משויכת לקבוצה אחרת של תלמידים.
לדוגמא: שקופית 1 - משימה המיועדת לכל מי שהגיע לשיעור בחולצה אדומה - המשימה היא להראות לכיתה את הפינה בה הוא יושב ללמוד ולספר עליה משהו נחמד; שקופית 2 - משימה המיועדת למי שהייתה לו יום הולדת בחודש האחרון - המשימה היא לשתף בדבר כלשהו שהוא מחכה לו במהלך היום; שקופית 3 - משימה לכל מי ששם המשתמש שלו בפלטפורמה הדיגיטלית הוא על חשבון של אחד ההורים שלו - המשימה היא לשלוח בצ'אט אימוג'י שמתאר את התחושה שלו הבוקר, וכן הלאה.
בכל תחילת שיעור בוחרים מספר אקראי של שקופית ואיתה מתחילים את הלמידה. ניתן לערב בפעילות גם מורים מקצועיים שמלמדים בכיתה, ולהתחיל כך את כל השיעורים של הכיתה.

תיבת פניות כיתתית

בחדר הכיתה שמים תיבה, ובה מבקשים מכל תלמיד/ה לכתוב דברים שמתאימים לו בסגנון הלמידה החדש, דברים שלא מסתדרים לו, דברים שהוא מתגעגע אליהם בדרך הלמידה הישנה ודברים שממש לא חסרים לו. בסוף כל יום למידה שיתקיים במרחב בית הספר, יונחו הפתקים בתיבה, והמורה תוכל ללמוד מכך על מצב התלמידים ועל דברים שניתן לשפר/ לשמר להמשך. כמובן שניתן ליישם פעולה זו גם באופן מקוון, ולייצר מעין "קופסה" וירטואלית (למשל. לשלוח רעיונות/ מחשבות/ הצעות בווטסאפ או לוח פאדלט כיתתי ייעודי לכך).

מעגלי תמיכה

אחד הדברים שהתלמידים יזדקקו להם כעת הם מעגלי תמיכה - ברמה הרגשית-אישית, ברמה הלימודית וברמה החברתית. תפקידנו הוא לספק לתלמידים את המעגלים הללו ולחשוב כיצד אנו יכולים לתת מענה לצרכים שלהם, גם כשאנחנו לא רואים אותם באופן יום-יומי.

1. מיפוי כיתתי- חשוב כי לכל כיתה יהיה מיפוי כיתתי שבוחן כל תלמיד ותלמידה באופן אישי. המיפוי צריך לסמן לנו היכן ממוקמים התלמידים (ניתן לסמן זאת בשיטת הרמזור - אדום לתלמידים שמצבם אינו טוב, צהוב לתלמידים שזקוקים למעקב וירוק לתלמידים שמצבם טוב בקטגוריה הממופה; ניתן גם לקיים דירוג מספרי) מבחינה רגשית, מבחינה פיזית/ בריאותית, מבחינה לימודית ומבחינה חברתית.

2. מתן מענה מתאים לכל תלמיד ותלמידה- לאחר בניית המיפוי, נוכל לקבל תמונת מצב כיתתית, שתסייע לנו לדעת מי מהתלמידים זקוק לאיזה סוג של מענה, ולעשות את החיבורים המתאימים בין הצורך ובין המענה. את המיפוי נציג ליועצת בית הספר, שתוכל לסייע במישורים הנוגעים לטיפול, לרכזת הפדגוגית, שתסייע בהיבטים הלימודיים, וגם מחנכי הכיתות יוכלו לתת מענים חברתיים, רגשיים ולימודיים בהתאם להיכרות התלמידים והכיתה (למשל: ציוותים לימודיים מרחוק של תלמידים, חיבורים חברתיים שיכולים להתקיים גם ללא מפגשי פנים אל פנים ועוד).

3. מתן מענים לתלמידים במצוקה- מיפוי הכיתה יסייע לנו כאמור לבחון מי מהתלמידים נמצא באיזה מצב במישורים השונים. חשוב מאוד להיות עם אצבע על הדופק, ולהיות מודעים לקיומם של תלמידים המצויים במצבי מצוקה בתוך הכיתה. בטיפול נכון עם יועצת בית הספר, נוכל לתת להם את המענה הנכון. ישנם מענים רבים, שניתן לאפשר לתלמידים, בהתאם לסוג הקושי - למשל, ניתן להיות בקשר עם הרשות במטרה לפתור קשיים טכנולוגיים ונגישות לשיעורים, עם הרווחה במטרה לפתור קשיים משפחתיים מסוגים שונים, עם פסיכולוגית בית הספר במטרה לפתור קשיים רגשיים ועוד.

4. יצירת שגרות כיתתיות, שנותנות מענה לתלמידי הכיתה בהיבטים שונים - השגרות הללו יכולות להיות:

- קיומן של שיחות כיתה קצרות (15 דקות) בסוף כל יום, בו ניתן לשמוע על החוויות מיום הלמידה, על התרחשויות שחשוב שהמחנך יהיה מודע אליהן, תחושות ורגשות וכיו"ב.
- נוהל תקשורת עם תלמידים נעדרים - להחליט מי מבצע את הפנייה ולאחר כמה זמן, לדוגמא: מחנך הכיתה מתקשר בסוף כל יום לכל התלמידים, שלא נכחו בשיעורים המקוונים באותו היום, תלמידי הכיתה יוצרים קשר עם תלמידים שלא נכחו במשך יומיים וכן הלאה.
- שיחות צוות עם המורים המקצועיים של הכיתה אחת לשבוע על מנת לשמוע על אירועים חריגים שעלו בכיתה, מקרים שיש לטפל בהם או תלמידים שהביעו התנהגויות חריגות (גם לחיוב...).

בניית תקנון כיתתי להתנהלות בשגרה החדשה

תקנון הוא מסמך מוכר וידוע בכל בית ספר, הוא בעל נחיצות וחשיבות גבוהות, שכן הוא שומר על סדר וארגון בתוך המערכת הבית ספרית ומאפשר שמירה על אקלים מיטבי בשיעורים ובהפסקות. ככל שנה, חשוב להסתכל על התקנון ולהחליט האם הוא משרת את מטרות בית הספר, האם הוא עונה על הצרכים והאם הוא משרטט בצורה ברורה ומדויקת את ה"אסור" ו"מוותר" במוסד שלנו. השנה, יותר מכל שנה אחרת, אנו צריכים לבחון את התקנון הבית ספרי ולשלב בתוכו התנהגויות חדשות, הנגזרות מאופני הלמידה החדשים.

נכון וחשוב להתחיל את השנה בבניית תקנון, חוזה או אמנה כיתתית שמתאימים לתקופה אותה אנו חווים. חוסר הוודאות הגדול שאנו חיים בתוכו, מעסיק ומטריד את כולנו, ובוודאי את התלמידים ואת משפחותיהם. בשל כך, נכון לפתוח את שנת הלימודים בניסיון לתת מענה כמה שיותר ברור וקוהרנטי, וגם אם אין לנו את התשובות לכל השאלות, אנחנו יכולים להתחיל ולבסס חוקים למסגרת בה אנו פועלים כעת, כאן ועכשיו.

נושאים שכדאי להתייחס אליהם בעת כתיבת התקנון הכיתתי:

1. התנהגות בעת שיעורים מקוונים (הפעלת מצלמות, אופי הלבוש, עיסוק בתכני השיעור, השתתפות פעילה, יחס לחברי הכיתה וכו').
2. התנהגות בעת ההגעה לבית הספר (כיצד יתנהלו הימים הללו, מה הן דרישות הנוכחות במסגרתם וכו').
3. מערכת השעות ואופן ההתנהלות בה.
4. התייחסות כיתתית/ אישית לתלמידים נעדרים או חסרים.
5. התנהגות מצופה במרחבים הווירטואליים הבלתי פורמאליים (אשר ישמשו אותנו ככל הנראה יותר מאשר בעבר), לדוגמא: קבוצת הווטסאפ הכיתתית.

על כל כלל שנקבע, אם במסגרת התקנון הבית ספרי, ואם במסגרת האמנות הכיתתיות, יש לקבוע ולדבר עם התלמידים גם על תוצאות צפויות לחוסר עמידה בכללים: מה קורה אם תלמיד לא מגיע לשיעור מקוון אחד? מה קורה אם הוא נעדר משלושה ימי למידה רצופים? איזו התייחסות תהיה לתלמידים שמכבים מצלמות במהלך השיעור (מסיבות לא ידועות או שלא אושרו על ידי המורה לפני השיעור)? וכן הלאה. ככל שתהיה יותר וודאות בנוגע להתנהגויות המצופות מן התלמידים, לצד התגובות לאי עמידה בהתנהגויות הללו, כך יהיה קל יותר לנהל את השיעורים.

כמו כן, חשוב, שהחוקים יהיו ברורים ואחידים (כך שלא יהיו הבדלים מהותיים בין הכיתות) וכי בית הספר ינהל תקנון אחד אחיד, אותו יכירו התלמידים כבר בימים הראשונים של השנה. עם זאת, יש לזכור, שיש מרחב כיתתי, שבו ניתן לאפשר גם לתלמידים להיות שותפים בקביעת אורחות חיים והתנהלות נאותה במסגרת השיעורים וגם מחוצה להם.

לצד זאת, במסגרת השיעורים, שעוסקים בקביעת תקנון ואמנה כיתתית, מומלץ לשלב גם שיח על ציפיות התלמידים: מהמורה ומהתנהלות השיעורים, מתלמידי הכיתה האחרים, וגם מעצמם כלומדים. שיח כזה, ששם את החוקים והכללים של המערכת לצד הצרכים והציפיות של התלמידים הוא שלם יותר ומאפשר התגייסות של התלמידים לטווח רחוק יותר (מייצר פחות התנגדויות לעמידה בחוקים ובכללים של הכיתה ושל בית הספר).

הצעות לקיום השיעור על התקנון:

אמנה כיתתית

מחלקים את הכיתה לחדרים (במידה והשיעור הוא וירטואלי) או לקבוצות (במידה והוא פנים אל פנים) של 5-6 תלמידים, ובכל קבוצה/ חדר, יתבקשו התלמידים לחשוב על האתגר הגדול ביותר עבורם בעת הלמידה מרחוק, ולצד זאת- על דרכי התמודדות אפשריים עם האתגר הזה. לאחר מכן, חוזרים למליאה הכיתתית, וכותבים את כל האתגרים ואת ההצעות ליישום. בחרים יחד עם התלמידים את ההצעות הטובות/ המעניינות/ הנכונות ביותר עבור הכיתה, ומייצרים יחד אמנה כיתתית, עליה חותמים התלמידים (ניתן גם להפוך את מסך המחשב לשיתופי, כך שהתלמידים יכולים לכתוב ולצייר על המסך וכולם רואים זאת).

על תרבות נהיגה ורמזורים...

נשאל את התלמידים על החוקים בכביש - מה מטרותם, על מה הם שומרים, ואיך הם גורמים להם להרגיש? ונברר את תפקידו של הרמזור (הוא מסמן לנו את ההתנהגות הרצויה מבחינתנו, מסביר לנו בדיוק מה עלינו לעשות כשאנו פוגשים בו: לעצור, להתכונן או להמשיך בדרכנו). לאחר מכן, נחלק את הכיתה למספר חדרים (אם השיעור מתקיים בפלטפורמה הדיגיטלית) או לקבוצות (-אם השיעור מתקיים בכיתה): קבוצה אחת תכתוב "התנהגויות אדומות" - התנהגויות שאנחנו לא מוכנים שיהיו בכיתה שלנו, קבוצה אחרת תכתוב "התנהגויות צהובות" - התנהגויות שהן לא חמורות, לא היינו רוצים אותן בכיתה שלנו, אבל הן נתונות לפרשנות ומחילה בהתאם לאופיין ולמי שהפעיל אותן, וקבוצה שלישית תכתוב "התנהגויות ירוקות" - התנהגויות שאנחנו רוצים ומעודדים בכיתה שלנו. לאחר מכן, נחזור למליאה, ונאסוף את כלל הדברים שכתבו התלמידים בקבוצות, ומתוך ההתנהגויות הנבחרות הללו נוכל לבנות חוזה כיתתי המבוסס על עמדות ודעות התלמידים.

אז והיום...

מבקשים מכל התלמידים לכתוב בצ'אט של הפלטפורמה הדיגיטלית/ בקבוצת הווטסאפ הכיתתית את הדבר שהקפידו עליו מבחינת משמעת במסגרת השיעורים, במידה הרבה ביותר, בימים כתיקונם - כשהלמידה התקיימה בבית הספר. מרכזים את כל הדברים שהתלמידים כתבו (ניתן לעשות זאת על גבי טבלה ולשתף את המסך) ומבקשים מהתלמידים לכתוב מה תהיה המקבילה לכך בלמידה מרחוק, כלומר: אילו התנהגויות מקבילות מצופות מהם כשאנחנו בביתם ולומדים באמצעות המחשב, שהן דומות/ שונות מההתנהגויות שהיו מצופות מהן בעת הלמידה בבית הספר.

פעולות פסיכו-פדגוגיות

פסיכופדגוגיה היא תפיסת עולם המתייחסת להבנת החומר הנלמד, לא רק כתוצאה של אופי ההקניה, מידת העניין או מאפייני המקצוע, אלא היא מתייחסת גם להיבטים רגשיים, הן של התלמיד והן של המורה בתוך הלמידה עצמה. מרבית התלמידים הבוגרים מכירים בשלב זה את אופני הלמידה המיטביים עבורם, ויודעים לזהות את המקומות בהם הצליחו יותר ואת המקומות בהם מצליחים פחות. גם אם הם לא יודעים להסביר את ההצלחות או את חוסר ההצלחות - הם ידעו להצביע על קשיים ואתגרים שיש להם בלמידה. בעת הזו, הלמידה משתנה, והציפייה מהתלמידים שיתאימו את עצמם אליה. בפועל, הדברים לא כל כך פשוטים, ועלינו לקיים תהליכים ופעולות שיסייעו לתלמידים לגלות את עצמם מחדש כלומדים בסביבת הלמידה החדשה. לכן, ישנה חשיבות גבוהה לעסוק בנושא הפסיכופדגוגיה עם התלמידים, ולאפשר להם להכיר את חוויות הלמידה שלהם, באמצעות ההתבוננות הפנימית, והבנת מאפייניה לעומק.

עקרונות שכדאי ליישם בעת עיסוק בפסיכופדגוגיה:

- יצירת פלטפורמות (שיעורים כיתתיים, שיחות אישיות) **לעיסוק בלמידה עצמה**, באופני הלמידה שלנו ובדרכים, שעוזרות לנו באופן אישי להיות לומדים אפקטיביים יותר.
- **עיסוק בחוזקות התלמידים**: יש לאפשר לבאי בית הספר לעסוק בחוזקות שלהם בתחום הלמידה, למשל: להיזכר בחוויות למידה מוצלחות ובחוויות שאינן מוצלחות, ולנתח אותן על סמך החוזקות והכוחות של כל אחד ואחת. ניתן גם להשתמש בחוויות הלמידה בפלטפורמות הדיגיטליות, שהתקיימה בשנה שעברה, בכדי להבין לעומק מה היו השיעורים או המקצועות בהם הצלחנו יותר ומה היו אלה שהצלחנו בהם פחות - ויחד לנסות ולמפות את הגורמים להצלחה או להיעדר הצלחה.
- **תהליכי למידת עמיתים**: ניתן לבצע חיבורים בין תלמידים בעלי מאפייני למידה דומים או שונים, ולאפשר להם ללמוד האחד מהשני על ההצלחות וחוסר ההצלחות. באפשרותנו לקיים סביבות למידה, שמסייעות גם לתלמידים החזקים יותר להביא את עצמם לידי ביטוי וגם לתלמידים, שיותר מתקשים לקבל סיוע מחבריהם לכיתה. כמובן שציוותים מהסוג הזה חייבים להתבצע במשנה זהירות ורגישות, ובצורה חכמה, שאינה גורמת לאף תלמיד להרגיש בעל ערך מופחת משל חבריו.
- **שילוב סגנונות למידה שונים בהוראה שלנו**: השיעורים שלנו צריכים להיות מגוונים ולאפשר קשת רחבה של דרכי למידה: למידה באמצעות קריאה, למידה באמצעות הקשבה, למידה באמצעות צפייה בסרטונים, למידה באמצעות יצירת תוצר אומנותי, למידה באמצעות חשיבה רפלקטיבית על הנושא ועוד. ככל שנאפשר סגנונות שונים של למידה, כך נוכל לגייס אלינו לומדים רבים יותר, שימצאו את הדרך הנכונה והמתאימה להם להבנת הנושא.
- **עידוד תחושת מסוגלות**: מתן אפשרות לתלמידים לחוש תחושה של הצלחה שתעלה את תחושת המסוגלות העצמית שלהם, ובעקבות כך גם את המוטיבציה ללמידה של נושאים חדשים. ניתן לבצע את הפעולות הבאות על מנת לעודד את תחושת המסוגלות של התלמידים: "מבחני הצלחה", מתן תפקידים שמזמנים הצלחות, חונכויות לתלמידים צעירים יותר ועוד.

מעורבות ומנהיגות תלמידים

מעורבות ומנהיגות תלמידים בבית-הספר הם מהכלים המשמעותיים ביותר עבור קהילת בית-הספר כולה. מעורבות של תלמידים בעשייה הבית-ספרית מזמנת את האפשרות להוציא מן הכוח אל הפועל את החוזקות, הכישורים והמעלות של התלמידים, תוך שהיא מעודדת אותם לפעול למען עצמם ולמען הסביבה שלהם. בתוך כך, ישנה חשיבות מיוחדת לטיפוח קבוצות מנהיגות בבית-הספר, במטרה לפתח תלמידים אחראים, אכפתיים, מעורבים ובעלי רצון ויכולת להשפיע על הסביבה בה הם חיים. קבוצות מנהיגות מגוונות, אשר מקדמות נושאים שונים, היא דרך לעשות כן, כמו גם לייצר מעגלי השפעה רבים בתוך בית-הספר ומחוצה לו. במסגרת הלמידה מרחוק חשוב להקפיד ולהמשיך את פעילותם של התלמידים בעשייה החברתית - הן למען בית הספר, והן למען הקהילה - ולאפשר ריבוי של קבוצות חברתיות, שמסייעות בתוך הארגון ומחוצה לו, ומאפשרות לתלמידים לחוש משמעותיים ומועצמים דרך העשייה.

זה הזמן להעלות על הנס את חשיבות הנתינה והערבות ההדדית. נקודת המוצא היא כי החוסן האישי של התלמידים יכול להיבנות, כשהם יעסקו בנתינה ובסיוע לאחר. חשוב לעודד את התלמידים לעשות ככל הניתן למען סביבתם ולמען הגורמים שסובלים יותר מכולם ממשבר הקורונה.

חשוב להבין כי למעורבות ולמנהיגות התלמידים יש תפקיד נוסף, מעבר לסיוע ועזרה לזולת או תמיכה בנזקקים - יש באפשרות הפעולות הללו להוות ציר של משמעות וחיבור לבית הספר. אנו מאמינים כי בשנה זו, בה הנוכחות הפיזית מועטה, יהיה אתגר גדול לרתום את התלמידים ללמידה, ולכן פעילות ערכית משותפת, שמטרתה קצרות טווח, יכולה לסייע רבות בחיבור התלמידים וגיוסם, גם לביקור סדיר וללמידה.

דוגמאות לפעולות שניתן לבצע:

1. **שמירה על קבוצות המנהיגות גם מרחוק** - יצירת קבוצות מנהיגות (קבוצות מנהיגות במסגרת "אורטוב", מועצות תלמידים וכו') והתמדה בפגישות של הקבוצות הללו ביום ובשעה קבועים, גם בפלטפורמות דיגיטליות. חשוב כי לא נוותר על המפגש ונמשיך לחשוב יחד עם התלמידים על דרכים בהן הקבוצות ממשיכות להיות רלוונטיות גם בעת הזו. קבוצות המנהיגות של "אורטוב" המוכרות מימי השגרה, יכולות להפוך לקבוצות מנהיגות משמעותיות בבית הספר גם בתקופה זו. תלמידים יכולים לקחת אחריות על העברת תכנים בתוך בית הספר, ועל יצירת אירועים וירטואליים, שבתוכם מוטמעים המסרים של התכניות השונות.

2. **פרויקטים כיתתיים** - ניתן להחליט יחד עם התלמידים (או עם נציגות תלמידים מהכיתה) על פרויקט כיתתי שיהווה חלק מהעשייה החברתית והתרומה לקהילה של הכיתה. בתקופה הזו, יותר מתמיד, עולים צרכים חדשים של הסביבה שלנו, וניתן לשתף את התלמידים בצרכים הללו ולחשוב יחד על פתרונות יצירתיים שניתן לעשות, גם מרחוק.

3. **"תפקיד לכל תלמיד"** - היום, יותר מתמיד, חשוב לבצע מיפוי של הכיתות ולוודא שלכל תלמיד ישנו תפקיד כלשהו בכיתה, בשכבה או בבית הספר. התפקידים הללו חשובים מאוד לתחושת השייכות של התלמידים למקום בו הם לומדים, והם יכולים, פעמים רבות, להיות הדבר המרכזי בשבילו התלמידים מגיעים ונוכחים בשיעורים. תלמיד שידע כי זקוקים לו, וכי יש באפשרותו לתרום למישהו או למשהו אחר, ירגיש מחויב יותר להגיע אליו. לכן, חשבו על מאפייני הכיתה, הגיל, המגדר של תלמידים, ונסו להתאים לכל אחד ואחת מהם תפקיד שיתאים להם. מומלץ לבצע סבב בתפקידים הללו, ולתת לתלמידים שונים לבצע מספר של תפקידים לאורך השנה, גם על מנת להעלות את מידת העניין בתפקידים הללו ולמנוע שחיקה, וגם כדי לתת לתלמידים להתנסות בתחומים שונים ולהביע חוזקות שונות הקיימות בקרבם.

4. **השתלבות של קבוצות המנהיגות בשיעורי חינוך** - ניתן לשלב בין מפגשים (וירטואליים או לא) של קבוצות מנהיגות, המקדמות נושאים שונים ובין שיעורי החינוך, כך שהתלמידים בעצמם יביאו לכיתות את הידע, את הצרכים, את ההתגייסות הדרושה להם על מנת לקדם את הפרויקטים, המיזמים או התכנים אותם הם מובילים.

5. **יצירת שיתופי פעולה עם הרשות** - באמצעות שמירה על קשר רציף של בית הספר עם הרשות, תוכל לאפשר שיתוף פעולה ממנו מרוויחים שני הצדדים. יש לבדוק תדיר את הצרכים, שעולים בתקופה הזאת אצל הרשות, שכן, רשויות רבות יכולות להיעזר בבתי הספר על מנת לסייע לקשישים בהתמודדויות שונות, לתווך בין גורמים שונים, ביצירת קשר עם מבודדים, בחלוקה של אספקות שונות לבעלי צרכים שונים וכן הלאה.

6. **יצירת שיתופי פעולה עם בתי ספר אחרים** - דווקא עכשיו, שהמפגשים הפכו להיות פשוטים מתמיד, וכולנו מורגלים במפגשים מקוונים ווירטואליים, אין סיבה לא לבצע חיבורים עם קבוצות דומות בבתי ספר אחרים, בתוך העיר או באזור אחר לגמרי ויחד לייצר שיתופי פעולה שיתרמו לשני בית הספר.

הוקרה והערכה

ייתכן והרבה מן הטקסים הידועים והמוכרים של בית הספר להוקיר תלמידים (וגם מורים) בתחומים שונים, לא יוכלו להתקיים, לכן חשוב לייצר מסגרות ושגרות חדשות, שמביעות הערכה על דברים, שהיינו רוצים לחזק בכיתה בפרט ובבית הספר בכלל.

הצעות לשגרות להערכה והוקרה:

1. **פתיחת שבוע/ סגירת שבוע בהתייחסות לפעולה חיובית שאחד מתלמידי הכיתה ביצע** – את השיעור שמתקיים בפלטפורמות הדיגיטליות בכל שבוע ניתן לפתוח עם התייחסות לדבר מה חיובי שקרה עם אחד התלמידים/ות בכיתה - זו יכולה להיות התייחסות לפעולה של עזרה הדדית למישהו אחר בכיתה, שיפור בהישגים או התנהלות נאותה בשיעורים שהתקיימו לאורך השבוע.
2. **ניוזלטר שבועי** (ניתן לפתוח קבוצות ווטסאפ ייעודיות למטרה זו, בהן מנהל הקבוצה הוא היחיד שיכול לשלוח הודעות) ובו עדכונים, ברכות מזל טוב וכמובן - התייחסות לאנשים (מורים, תלמידים ואפילו הורים) שתרמו במהלך השבוע בצורה יוצאת דופן לבית הספר, לשכבה או לכיתה שלהם.
3. **שיחת טלפון של מורים מקצועיים** - אחת לשבוע, כל מורה מקצועי בבית הספר יבחר תלמיד אחד שהוא היה רוצה לשבח אותו בעבור משהו. ביום שיקבע מראש, יתקשרו המורים המקצועיים לאותו התלמיד (או להוריו) ויחמיאו על הפעולות החיוביות שהתלמיד ביצע באותו השבוע. מומלץ לקיים פעולה זו ברמה הבית ספרית, ולפתוח קובץ שיתופי בכל שבוע, בו המורים מציינים מי התלמיד שהיו רוצים לציון, על מנת שלא יהיו שיחות טלפון כפולות אל אותו התלמיד, וגם על מנת לקיים מעקב, ולבחון בטווח הרחוק כי אכן כל התלמידים בשלב כזה או אחר קיבלו שיחת טלפון מאחד המורים של בית הספר.
4. **קיר הוקרות** - ניתן להקדיש ולייחד את אחד מקירות בית הספר להוקרות, תודות והערכות לתלמידי ומורי בית הספר. ניתן להניח כי לתלמידים יהיו ימים קבועים בהם הם עתידיים להגיע לבית הספר - בימים הללו, יוכלו התלמידים לראות בקיר המתחלף ובתכנון את שמותיהם ואת שמות חבריהם, כולל הפעולה או הדבר עליו הם מוערכים. תכנון של הקיר והמוצגים עליו יוחלפו אחת לשבוע.

משוב

בתקופה זו, כמו בכל שלב בעבודת החינוך, יש לשים דגש על תהליכי משוב ובקרה, שאנו מקיימים עם התלמידים שלנו. תהליכים אלו לרוב היו מורכבים מאוסף של פעולות, חלקן פורמאליות (משוב על עבודות ועל מבחנים, משוב במסגרת ימי הורים או תעודות) וחלקן בלתי פורמאליות (שיחות מסדרון, פנייה אישית בסוף שיעור). המצב הנוכחי מחייב אותנו לחשוב על תהליכי המשוב, שיעברו התלמידים כעת ואופני ההתייחסות, שיהיו לנו להתנהגות שלהם, להצלחות הלימודיות שלהם וכן הלאה.

עקרונות שכדאי לשמר בכל הנוגע למשובים עם התלמידים:

1. **לייצר את הפלטפורמות למשוב** - תחליטו היכן ומתי נוח לכם לבצע את העצירות ולקיים משוב עם התלמידים - זה יכול להיות בהודעת ווטסאפ שבועית/ דו שבועית, שמתייחסת להתנהלות התלמיד בתקופה שעברה, אלו יכולים להיות משובים באמצעות הסמארט סקול או בשיחות טלפון ישירות. כך או כך, קבעו לעצמכם את הזמן והמקום בו אתם "פוגשים" את התלמידים לשוחח על ההתקדמות האישית שלהם.

2. **מצאו חלופות מתאימות ל"שיחות המסדרון"** בשיחות קבועות וידועות - ניתן לפרסם לוח שיחות אישיות מראש, בהן המחנך/ת פוגש/ת את התלמידים לשיחות אישיות וקצרות אחת לחודש (15 דקות לכל תלמיד, בכל פלטפורמה שתבחרו: ווטסאפ, זום, פנים אל פנים). לחילופין, ניתן לרשום על פתקים קטנים את כל הרעיונות/ מחשבות/ תכנים שעולים לכם בראש במהלך היום (והם לא דחופים כמובן) שהייתם אומרים לתלמידים שלכם אם הייתם נתקלים בהם במסדרון. את הפתקים הללו תוכלו לחלק לתלמידים כשתפגשו אותם בפעם הבאה בבית הספר.

3. בקשו מהתלמידים לתת לכם משוב- עודדו את התלמידים לספר על התחושות שלהם סביב הלמידה החדשה שנוצרה, בקשו לשמוע מה עובד להם ומה פחות עובד, מה מקדם אותם ומה פחות, עם אילו תחושות הם יוצאים מיום לימודים וכן הלאה. מעבר לכך שאנו מעבירים מסר, שמשוב הוא חשוב, כשהוא מתבצע לשני הצדדים. אנחנו יכולים לקבל רעיונות וללמוד דבר או שניים על איך לבצע למידה אפקטיבית וטובה יותר עבור התלמידים שלנו. משוב כזה יכול להתבצע באמצעות שיחות חתך עם התלמידים (גם בפלטפורמה דיגיטלית וגם פנים אל פנים) במועדים קבועים מראש, יכולים ניתן לבצע אותו באמצעות קבוצות מיקוד, אנחנו יכולים לבקש מהתלמידים, שיכתבו לנו הודעת סיכום שבוע, שמסכמת לנו את החוויה שלהם מהשבוע שחלף, או אפילו שיחות "על הדרך", כשאנו מדברים עם תלמידים על נושאים אחרים.

מעורבות של מורים מקצועיים

למורים המקצועיים יש תפקיד משמעותי בבניית אקלים מיטבי וביכולת שלהם להיות גורם תמיכה וחוסן עבור תלמידיהם. מורים אלו רואים את התלמידים מספר שעות בשבוע (לעיתים הם נפגשים עם התלמידים יותר ממחנכי הכיתות). בתנאי הלימוד המתגרים, של משבר הקורונה, יש חשיבות של ממש להצטרפותם של המורים המקצועיים למעגל התמיכה בתלמידים. יצירה של צוותי תמיכה – מחנך ומורים, שיתמכו זה בעבודתו של זה ויחדיו בתלמידי הכיתה – יכול להוות מסגרת עבודה מיטבית, שתאפשר מתן מענה לצורך לראות את התלמידים במובן המלא של המילה, ולתת מענה נכון למצבים הרגשיים, החברתיים והלימודיים שלהם.

תפיסה זו, מעלה את הצורך במיסוד שגרות של מפגשים בהם יינתן מקום לתכנון וגיבוש דרכי פעולה של המחנך והמורים. המפגש של הצוותים הללו צריך להיות ממוסד ומשובץ במערכת הבית ספרית (שעות שהיה משותפות או מתכונת אחרת). בנוסף, מומלץ למורים המקצועיים לפעול באופן יזום ומתוכנן כדי לחזק את הקשר עם התלמידים ולבסס עימם יחסי קרבה:

1. **התחילו את השיעורים בצורה "קצת אחרת"**, חשבו על שגרה של פתיחת שיעור שיכולה להתאים לכיתות אותן אתם מלמדים. לדוגמא: ניתן לפתוח כל שיעור עם שאלה [ממאגר שאלות](#) שעוסקות בפסיכופדגוגיה. כך, כל שיעור מתחיל בשליפה אקראית של שאלה, ומקדישים 5-10 דקות למענה והתייחסות לשאלה, על ידי מספר של תלמידים.
2. **צרו קשר אישי-טלפוני** עם תלמיד אחד לפחות מכל כיתה בכל שבוע. בחרו לכם את התלמידים שהייתם רוצים לחזק, להעצים, להוקיר או לקדם, צרו עימם קשר אישי ואמרו להם כיצד אתם רואים אותם ואת היכולת שלהם להתקדם הלאה.
3. **שתפו את התלמידים** באתגרים שלכם, בהתמודדויות שלכם, בקשיים איתם אתם מתמודדים בהתאקלמות לסיטואציה החדשה (כמובן שרק ברמה שמרגישה לכם בנוח, ובדברים, שמתאימים לכם לדבר עליהם עם התלמידים). זה יכול לתת לתלמידים תחושה של שיח פתוח ומאפשר יותר, ולתת להם גם הצצה לאופני ההתמודדות שלכם.
4. **הגיעו לשיעורי חינוך** (גם בפלטפורמות הדיגיטליות) של כיתות, שאתם מורים מקצועיים בהן - שמעו את התלמידים מדברים ומשתפים בחוויות, שאינן בהכרח קשורות ישירות ללמידה. היו חלק מהשיח והשתתפו בתהליכים, שיכולים לתרום לקשר העתידי ביניכם ובין התלמידים.
5. **קבעו מועדים וזמנים בהם תהיו פנויים לתלמידים**, פרסמו את המועדים הללו ועודדו אותם לפנות, לשאול שאלות, להתקדם בלמידה ולנצל את הזמנים הללו בהם אתם פנויים עבורם. תמצאו כי תלמידים רבים מחכים לזמן בו הם יכולים לקבל מענה פרטני לצרכים שלהם (לימודיים או אחרים), וכי עצם הידיעה, שיש מועד בו אתם יכולים להיות שם עבורם, מחזק מאוד את הקשר ואף את המגויסות ללמידה בשיעורים שלכם, ובכלל.

צוותי אקלים

בתוך השמירה על מערכת השעות והקפדה על קיומם של שיעורים, הפסקות, למידה מותאמת למאפייני הכיתה ועוד, מומלץ לשמור גם על צוותים וקבוצות שהיינו מפעילים בבית הספר, לו היינו במצב שגרה. זה נכון שצריכה להיות התייחסות אחרת לצוותים הללו - אבל עצם קיומם חשובה מאין כמוה. צוותי אקלים הם דוגמא מובהקת לכך, שכן הצורך בקיומם של תהליכים אקלימיים דווקא בתקופה זו, גדול מאי פעם, אך אופני הביצוע והפתרונות יהיו שונים ממה שהכרנו עד כה.

ניתן להקים מספר צוותי אקלים, בעלי מטרות ותפקידים שונים:

- **צוות אקלים כיתתי** - צוות המורכב מתלמידים מתחלפים (למשל, 4-5 תלמידים המתחלפים בתחילת כל חודש), שלוקח על עצמו פרויקט אחד לשיפור האקלים הכיתתי (בחירת יעד שהיינו רוצים לעסוק בו ובחירת הפתרון שיוציאו לפועל). ברגע שהפרויקט מסתיים, הצוות מתחלף, והמחנך/ת מכריז/ה על הצוות החדש. כמובן שלטובת הוצאתו לפועל של הפרויקט האקלימי, הצוות מלווה על ידי מחנך/ת הכיתה במפגשים וירטואליים (או במפגשי פנים אל פנים בימים בהם התלמידים בבית הספר).
- **צוות אקלים שכבתי** - צוות שמנוהל על ידי רכזת ויועצת השכבה, ומורכב מ-1-3 תלמידים מכל כיתה (תלוי במספר הכיתות בשכבה). הצוות מספק מידע על האקלים בכיתות וחושב יחד על פעולות שניתן לקיים, הן ברמה הכיתתית והן ברמה השכבתית, כדי לשפר את היעדים אותם הוא יבחר. הצוות ייפגש אחת לשלושה-ארבעה שבועות ויחשוב יחד כיצד ניתן לקדם את הפעולות שנבחרו, יבצע בקרה בשטח ורפלקציה על התהליך.
- **צוותי אקלים בית ספריים** - צוותים שמורכבים מנציגות תלמידים ו/או נציגות מורים, ונפגשים בתאריכים קבועים מראש לאורך השנה (באופן מקוון, במפגשי פנים אל פנים או בשילוב של השניים). הצוותים דנים במציאות בית הספר כפי שהיא כעת, מתייחסים לשאלונים שהועברו, לקבוצות מיקוד שקיומו ולמידע נוסף שקיים ברשותם אודות המצב של המורים והתלמידים בבית הספר. חברי הצוות נותנים מענים ומיישמים את הפתרונות עליהם החליטו.

"משהו קצת אחר..."

אנחנו בתקופה, שלא תישכח ככל הנראה הרבה מאוד זמן, תקופה שגרמה לכולנו לצאת קצת מאזור הנוחות שלנו ולהמציא את עצמנו מחדש (או לפחות לנסות). זו תקופה בהיסטוריה שלנו שתיזכר, שתלך איתנו, שתגרום לנו לספר סיפורים נוסטלגיים אודותיה – וכל עוד אנחנו בתוכה, אנחנו רוצים להפוך אותה למעניינת כמה שאפשר, לייחודית ולכזו שנרצה לספר עליה.

בסופו של דבר, אנשים נוטים לזכור את הפעולה השונה, המיוחדת, פעולה, שהצליחה לשבור עבורם את השגרה וכשהסתיימה, השאירה זיכרון חיובי של הנאה, כיף, גיבוש וגאווה יחידה. אין ספק, שכשמדברים על אקלים חינכי מיטבי, מתייחסים גם לפעולות הללו. אחד הדברים המשמעותיים עבור תלמידים, וכמובן, גם עבור מורים והורים, הוא פעילויות מהסוג הזה. הפעילויות האלה יכולות להיות במתכונת של כיתה, של שכבה, של חטיבה תחתונה/עליונה או אפילו במתכונת של בית-הספר כולו.

יומן מסע

צרו יומן כיתתי (יכול להיות וירטואלי), שעובר בין תלמידי הכיתה ובכל יום תלמיד/ה אחר/ת מתבקש לכתוב על חוויות היום של הכיתה בתקופה הזאת. כך, כל תלמיד יכתוב ביומן את חוויותיו ואת חוויות הכיתה, ויספר אודות יום הלמידה (מקוון או לא) אחת לחודש-חודש וחצי. כך, יחד עם התלמידים ניצור יומן, שנוכל לפתוח איתם בסוף השנה או אפילו עם במועד סיום לימודיהם אצלנו בבית הספר.

קיר תקוות

צרו בבית הספר קיר המיועד לתקוות/משאלות/חלומות שיש לתלמידים בתקופה זו, שימו ליד הקיר פתקים שניתן להדביק אותם (ניתן להקצות צבע אחר של פתק לכל קטגוריה) ובקשו מהתלמידים לכתוב דברים שהם מחכים להם, שהם מקווים שיקרו כבר, דברים שהם מתגעגעים אליהם והיו רוצים שהשגרה תחזור דווקא בשבילם.

יום שיא

הקדישו יום בלוח השנה בו אתם עוסקים במשהו אחר, שאינו בהכרח למידה - יום המוקדש כולנו לנושא מסוים או לפעילות מסוימת - וכל השיעורים באותו יום יעסקו בנושא הזה. ביום זה ניתן לשלב את מנהיגות התלמידים ולארגן פעילויות שונות סביב הנושא הנבחר. הפעילויות יכולות להיות גם בקבוצות, גם בכיתה וגם בשילובים הטרוגניים (בין כיתות בשכבה או בין כיתות בבית הספר), ויכולות להיות מגוונות ויצירתיות.

מנחים מתי...

בחרו מספר הנחיות/ כללים/ אירועים חדשניים, שמעסיקים את כולנו בימים אלה, ובקשו מהתלמידים לנסות ולנחש מתי המצב ישתנה, לדוגמא: מה יהיה התאריך בו נוכל להסתובב בלי מסכות או מתי יחזרו אירועי התרבות וההופעות? וכן הלאה. בקשו מכל תלמיד לציין זמן שלדעתו זה יקרה, תלו את התאריכים שצוינו על אחד מקירות הכיתה, ועקבו במהלך השנה אחר ההשערות של התלמידים, אם צדקו או טעו. סביב הלוח הזה, ניתן לייצר הווי כיתתי, שיח המוריסטי ומהנה, ובכל פעם להחליף את הקטגוריה ולעסוק בה ובמועד הסיום שלה.

שאלון אקלים חינוכי מיטבי- מותאם למשבר הקורונה וללמידה מרחוק/ תלמידים

תחושות ורגשות כלפי משבר הקורונה

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
אני מצליח.ה לראות את היתרונות במצב					
אני מצליח.ה לבנות לעצמי סדר יום, שמשלב למידה ופעילויות נוספות					
אני נהנה.ת להיות בבית עם המשפחה					
אני מרגיש.ה בודד.ה					
אני מודאג.ת מאיך המצב ישפיע על מצבי בלימודים					
אני מודאג.ת ממצב הבריאות שלי					
אני מודאג.ת מהבריאות של בני משפחה (הורים, סבים וסבתות)					
אני חרד.ה, מתוח.ה ולחוץ.ה מהמצב					

יחסים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
התלמידים מצליחים להיות בקשר למרות המצב					
בכיתה שלי יש אווירה טובה בין התלמידים					
לרוב התלמידים בכיתה שלי חשוב לעזור אחד לשני					
כשיש תלמיד בבידוד או חולה החברים דואגים לשמור איתו על קשר					

יחסי קירבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
למורים חשוב לדעת איך אני מרגיש					
למורים אכפת ממני מעבר ללימודים					
אני יכול.ה לפנות למחנכ.ת בכל בעיה					
יש לי יחסים קרובים וטובים עם המורים					

מאמצי ביס לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
המורים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה					
התלמידים בכיתה שלי מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה					
בבית הספר מעודדים אותנו לגלות סובלנות כלפי האחר והשונה					

מעורבות באירועי אלימות במרחב הוירטואלי

היגד	שלוש פעמים או יותר	פעם או פעמיים	אף פעם
בחודש האחרון ספגתי קללות או עלבונות ברשתות החברתיות			
בחודש האחרון מישוהו הפיץ עלי שמועות ברשתות החברתיות במטרה לפגוע בי			
בחודש האחרון תלמידים הטילו עלי חרם			
בחודש האחרון מישוהו מהמורים לעג לי או העליב אותי או השפיל אותי			
בחודש האחרון מישוהו מהתלמידים לעג לי בגלל צבע העור, המוצא או הדת שלי			

מאמצי בית-הספר לעידוד תחושת המוגנות במרחב הוירטואלי

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
כשיש מקרי אלימות בין התלמידים המורים יודעים על כך ומפעילים תוכנית התערבות לפתרון					
בבית הספר עושים פעולות רבות כדי למנוע אלימות וכדי לטפל בה					

מאמצי בית הספר לעידוד למעורבות חברתית ואזרחית

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
בבית הספר מעודדים אותי לגלות יזמות ומנהיגות					
בבית הספר יצרו אפשרות לפעילות למען הקהילה דרך פלטפורמות דיגיטליות					
בית הספר מעודד אותי לעזור בפעילות התנדבותית למען הקהילה					
בבית הספר יוצרים אפשרויות לתמיכה הדדית ולחונכות של תלמידים					

מסוגלות ועניין בלמידה מרחוק

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					השיעורים בדרך כלל מעניינים
					אני מצליח להבין ולהתקדם בחומר הנלמד
					יש בעיות טכניות המקשות על העברת השיעורים
					אני מצליח להתמודד באופן עצמאי עם חומר חדש
					יש לי עומס גדול של שיעורים ומטלות
					יש לי בבית הפרעות (טכניות/ משפחה) שמקשות עלי ללמוד
					תלמידים אחרים מפריעים ואני לא מצליח להבין

פרקטיקת הוראה-למידה-הערכה איכותית

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					המורים מלמדים בדרכים, המתאימות ללמידה מקוונת
					המורים מעודדים למידה משותפת
					המורים מעריכים גם באמצעות עבודות חקר, פרויקטים וכו'
					אני מקבלת משוב על המטלות, שעוזר לי להתקדם ולהשתפר

תחושה כללית חיובית מבית הספר

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					הדרישות וההתייחסות של בית הספר מותאמים למצב
					בית הספר מספק פתרונות טובים למצב
					רוב המורים עושים כמיטב יכולתם
					בסך הכל אני מרוצה מההתנהלות של בית הספר בתקופה זו

שאלון אקלים חינוכי מיטבי למורים - מותאם לתקופת הקורונה והלמידה מרחוק

תחושות ורגשות כלפי משבר הקורונה

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
אני מצליח.ה להתמודד עם דרישות תפקידי					
אני מצליח.ה למצוא את היתרונות במצב					
קשה לי לעבוד מהבית בגלל הצורך לטפל בילדים					
אני מודאג.ת ממצב הבריאות שלי					
אני מודאג.ת ממצב הבריאות של בני משפחתי					
אני מודאג.ת מהמצב הכלכלי					
אני חרד.ה מתוח.ה ולחוצ.ה מהמצב					

שביעות הרצון מהעבודה וההתנהלות בבית-הספר

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
אני שבע.ת רצון מעבודתי כמורה					
בבית הספר משתדלים ליצור תנאים שיאפשרו לי להצליח בעבודתי					
בבית הספר יודעים לזהות את המורים, שזקוקים להתחשבות וסיוע מיוחד בתקופה זו, ולסייע להם.					
בית הספר דואג שיצרו קשר עם כל המורים והתלמידים באופן שיטתי וקבוע					
בית הספר מספק פתרונות טובים למצב					
אני שבע.ת רצון מהתנהלות בית הספר					

שותפות הורים בבית הספר

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
בית הספר מיידע את ההורים באופן שוטף על הנעשה בבית הספר					
הורי התלמידים נמצאים בקשר קבוע טלפוני, מייל, סמס וכד', עם הצוות החינוכי כדי להתעדכן במצבו של הילד שלהם					
להורים יש אוזן קשבת בבית הספר בכל שאלה, בעיה או תלונה שעולה					

תחושת מוגנות בשיעורים הוירטואלים

היגד	מסכים מאד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
מורים בבית-הספר חשים מאוימים מצד הורים, כלומר חוששים משיימינג, תלונות שווא וכו'					
מורים בבית-הספר חשים מאוימים מצד תלמידים, כלומר חוששים שיימינג, הפרעות בוטות בשיעורים, תלונות שווא וכו'					
בבית הספר עושים את מירב המאמצים כדי ליצור תחושת מוגנות במרחבים הוירטואלים					

מאמצי ביס לקידום סובלנות כלפי האחר והשונה

היגד	מסכים מאד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
המורים בבית הספר מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה					
התלמידים בבית הספר מתייחסים בכבוד כלפי האחר והשונה					

יחסי קירבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים

היגד	מסכים מאד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
למורים בבית הספר חשוב לדעת איך התלמידים מרגישים					
למורים בבית הספר אכפת מהתלמידים מעבר ללימודים					
יש לי יחסים קרובים וטובים עם התלמידים					
אני משקיעה מאמצים מיוחדים כדי ליצור קשר עם כל תלמידי בתקופה זו					

עבודת צוות בבית הספר

היגד	מסכים מאד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
אני מצליחה לשתף פעולה עם חבריי לצוות					
מורים מבית הספר עובדים בצוותים על פי תחומי דעת ו/או אחרים כדי ליצור מענים מותאמים ללמידה המקוונת					
מורים בבית-הספר מקפידים לשתף מורים עמיתים בידע שצברו בהשתלמויות ובהכשרות					

פרקטיקת הוראה בהתאמה ללמידה מרחוק

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					אני מצליח.ה לשלוט בטכנולוגיות השונות, שהלמידה מרחוק דורשת
					אני יודע/ת למי לפנות כשאני נתקל/ת בבעיה טכנית
					חסר לי ידע וכישורים ללמד בצורה מקוונת
					השיעור המקוון מאפשר לי לאתגר את עצמי
					הלמידה המקוונת לא מאפשרת לי להשיג את מטרותי כמורה

פיתוח וקידום מקצועי של מורים

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					המנהל השתתף בבניית תכנית התפתחות המקצועית
					בית הספר משקיע מאמצים ומשאבים כדי שהמורים יצליחו בתפקידם
					ניתנו לי הדרכה וליווי בהתאם לצרכי

שאלון אקלים חינוכי מיטבי - מותאם למשבר הקורונה וללמידה מרחוק/ הורים

תחושות ורגשות כלפי משבר הקורונה

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
ילדך/תך מצליח.ה לראות את היתרונות במצב					
ילדך/תך מצליח.ה לבנות לעצמו סדר יום, שמשלב למידה ופעילויות נוספות					
ילדך/תך נהנה.ת להיות בבית עם המשפחה					
ילדך/תך מרגיש.ה בודד.ה					
ילדך/תך מודאג.ת מאיך המצב ישפיע על מצבו בלימודים					
ילדך/תך משתעמם.ת רוב הזמן					
ילדך/תך חרד.ה, מתוח.ה ולחוץ.ה מהמצב					
בעקבות משבר הקורונה הכרת עוצמות וייחודיות אצל ילדך.תך					

יחסים בין תלמידים לחבריהם לכיתה

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
ילדך/תך מצליח.ה להיות בקשר עם חבריו למרות המצב					
בכיתה של ילדך.תך יש אווירה של תמיכה ועזרה הדדית					

קשר של התלמיד למוריו

היגד	מסכים מאוד	מסכים	מסכים חלקית	לא מסכים	מאד לא מסכים
לילדך.תך יש קשר קבוע עם מחנכ.ת הכתה					
לילדך.תך יש קשר עם המורים הנוספים שמלמדים אותו.ה					
ילדך.תך יכול.ה לפנות למחנך.ת ולמוריו בכל שאלה ובקשה					
המחנך והמורים נותנים מענה לצרכים הרגשיים של ילדך.תך					

למידה מקוונת

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					לילדך.תך יש מחשב/ טבלט/ סמרטפון זמינים עבור הלמידה המקוונת
					לילדך.תך יש חיבור אינטרנט יציב
					לילדך.תך יש בבית הפרעות (טכניות/ משפחה) שמקשות עליו ללמוד
					לילדך.תך יש עומס גדול של שיעורים ומטלות
					ילדך.תך נהנה מהלמידה המקוונת
					ניתן מענה לצרכים הלימודיים וליכולות הייחודיות של ילדך.תך
					ילדך.תך השתתף.ה בפרוייקטים ובמשימות ייחודיים
					ילדך.תך ביצע.ה משימות לימודיות משותפות עם תלמידים נוספים
					ילדך.תך מתלונן על אירועים פוגעניים ברשתות החברתיות (עלבונות/ הפצת תמונות/ חרם)
					ילדך.תך מתלונן על הפרעות של תלמידים אחרים במהלך השיעורים, שמקשות עליו ללמוד
					המחנך.ת והתלמידים עושים מאמצים להתמודד עם תופעות פוגעניות ברשתות החברתיות

מאמצי בית הספר לעידוד למעורבות חברתית

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					בית הספר, בימים אלו של תקופת הקורונה, מעודד את ילדך.תך לעזור בפעילות התנדבותית למען הקהילה
					בבית הספר יוצרים אפשרויות לתמיכה הדדית ולחונכות של תלמידים
					אני מעודד את ילדי לקחת חלק בפעילויות ההתנדבות

תחושה כללית חיובית מבית הספר

מאד לא מסכים	לא מסכים	מסכים חלקית	מסכים	מסכים מאד	היגד
					הדרישות של בית הספר מהתלמידים מותאמות לתקופה
					בית הספר מספק פתרונות טובים לבעיות שנוצרות בעקבות המצב
					בית הספר מידע אותך לגבי מצבו הלימודי והחברתי של ילדך.תך
					רוב המורים עושים כמיטב יכולתם
					בסך הכל אני מרוצה מההתנהלות של בית הספר בתקופה זו